

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Bevezetés az egyetemes ókor történetébe

Egyetemi tanév 2025–2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Történelem és Filozófia
1.3. Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4. Szakterület	Történelem
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Művészettörténet Szak
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Bevezetés az egyetemes ókor történetébe			A tantárgy kódja	HLM1101
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Molnár Kovács Zsolt				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Molnár Kovács Zsolt				
2.4. Tanulmányi év	I	2.5. Félév	I	2.6. Értékelés módja	V
2.7. Tantárgy típusa	Alaptantárgy				

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	6	melyből: 3.2 előadás	3	3.3 szeminárium/labor/projekt	3
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	84	melyből: 3.5 előadás	42	3.6 szeminárium/labor	42
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					17
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszama					87
3.8. A félév összóraszama					175
3.9. Kreditszám					7

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	•
4.2. Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Vetítési lehetőség
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Vetítési lehetőség

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Szakmai/kulcs-kompetenciák	CP1 A történelmi múltra vonatkozó információk felkutatása. CP3 A szakterület ismereteinek szóbeli és írásbeli bemutatása a tanulmányi program nyelvén és egy nemzetközi nyelven. CP4 A művészettörténet szakszókincsének, technikai kifejezéseinek és alapfogalmainak megfelelő használata.
Transzverzális kompetenciák	CT1 A szakmai feladatok szigorú, hatékony, felelősségteljes és időben történő teljesítése, a tudományos tevékenység etikai elveinek tiszteletben tartásával, valamint a hivatkozási szabályok szigorú betartásával.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A tantárgy az ókori világ egy részének történetét foglalja össze, elsődlegesen a Közel-kelet, az ókori görög világ és a Római Birodalom történetét. Időben az első ókori kultúrák megjelenése (kb. Kr. e. 3500-3000 és a Nyugat-Római Birodalom bukása közötti időszak, Kr. u. 476.). Az alapvető történelmi ismeretek mellett hangsúlyt fektet a társadalmi viszonyokra, az általános és sajátos kulturális jelenségekre, kapcsolatokra. Ezeknek egy része a szemináriumi témák keretén belül történik. A cél az, hogy a hallgató kialakítson magának egy szemléletmódot, ahogyan az ókori világhoz viszonyul, értse azt és a jelenségeket is értelmezni tudja.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- Az ókori világ ismerete, a források, adatok helyes felhasználása, értelmezése - Képesség arra, hogy bármikor rövid, közérthető és összefoglaló előadást tartson az ókori civilizáció különböző területeit illetően

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezetés. Források. Időszámítás. Mezopotámia: Sumér.	Előadás	<i>Kulcsszavak:</i> Ókori kelet fogalma, időrend, sumér városállamok, társadalom, életpályák, gazdaság, vallás
2. Akkád. Óbabilon. A társadalom képe Hammurabi törvénykönyve alapján	Előadás	<i>Kulcsszavak:</i> Politikátörténet, társadalom, gazdaság, életpályák, követek élete.
3. Egyiptom. Kezdetek. Óbirodalom. Középbirodalom. Újbirodalom. Késői Egyiptom.	Előadás	<i>Kulcsszavak:</i> Politikátörténet, társadalom, gazdaság, életpályák, az elit élete és politikai pályája.
4-6. A hurrik, hetiták és más népek. AsszírIA.	Előadás	<i>Kulcsszavak:</i> Politikátörténet, társadalom, gazdaság, életpályák, intellektuek, varázslás és mágia.
7. A médek és perzsák.	Előadás	<i>Kulcsszavak:</i> Politikátörténet, társadalom, gazdaság.
8-11. Prehellének és az ókori görög világ.	Előadás	<i>Kulcsszavak:</i> Másodlagos államformációk, Kréta, Mükéné, a Görög polis fogalma, kialakulása és

		fejlődése. Politikatörténet, társadalom, gazdaság.
12-14. Róma a kezdetektől a Nyugat-Római Birodalom bukásáig.	Előadás	<i>Kulcsszavak:</i> Politikatörténet, társadalom, gazdaság.
Bevezetés. Források. Időszámítás. Mezopotámia: Sumér.	Előadás	<i>Kulcsszavak:</i> Ókori kelet fogalma, időrend, sumér városállamok, társadalom, életpályák, gazdaság, vallás

Kötelező könyvészet:

Alföldi Géza: *Római társadalomtörténet*. Budapest, 1994, 1999
 Bight, J.: *Izráel története*. Budapest, 1990
 Ferenczi Endre–Maróti Egon–Hahn István: *Az ókori Róma*. Budapest, 1992
 Györffy János: *Az óperzsa birodalom tündöklése és bukása*. Budapest, é. n.
 Hahn István–Kákosi László–Komoróczy Géza: *Az ókor története. II. Az ókori kelet története*. Budapest, 1989
 Hegyi Dolores–Kertész István–Németh György–Sarkady János: *Görög történelem a kezdetektől Kr. e. 30-ig*. Budapest, 1995
 Hegyi W. György–Havas László–Szabó Edit: *Római történelem*, Budapest, 2007
 Kákosi László: *Az ókori Egyiptom története és kultúrája*. Budapest, 1999
 Kalla Gábor: *Mezopotámiai uralkodók*. Budapest, 1993
 Kertész István: *Héraklész unokái. A makedonok története Nagy Sándorig*. Budapest, 1988
 Németh György: *Államéletrajzok*, Budapest, 1994
 Németh György–Ritoók Zsigmond–Sarkady János–Szilágyi János György: *Görög művelődéstörténet*. Budapest, 2006
Ókortörténeti chrestomathia (szerk.: Harmatta János, Borzsák István), I-III. Budapest, 1997-1999
 Pallotino, M.: *Az etruszkok*. Budapest, 1980

Ajánlott könyvészet:

Az ókori kelet

Apor Éva: *Persepolis*. Budapest, 1974
 Ceram, C., W.: *A hettiták regénye*. Budapest, 1964
 Dobrovits Aladár–Kákosi László: *Egyiptomi és mezopotámiai regék és mondák*. Budapest, 2012
 Eliade, Mircea: *A vallási hiedelmek és eszmék története*, I–III. Budapest, 1997
 Hahn István: *Naptári rendszerek és időszámítás*. Budapest, 1983, 1988
 Hajnóczy Gyula: *Egyiptom építészete*. Budapest, 1971
 Hajnóczy J. Gyula: *Az építészet története. Ókor*, I. Budapest, 1991
 Johnson, Paul: *Az ősi Egyiptom civilizációja*. Budapest, 2003
 Kákosi László: *Varázslás az ókori Egyiptomban*. Budapest, 2002
 Klengel, Horst: *Az ókori Szíria története és kultúrája*. Budapest, 1977
 Klima, Josef: *Mezopotámia. Ősi civilizáció és kultúra a Tigris és Eufrátesz mentén*. Budapest, 1983
 Lederer Emma: *Egyetemes művelődéstörténet*. Budapest, 1992
Ókortörténeti chrestomathia (szerk.: Harmatta János), I. Budapest, 1999
 Petz György (szerk.): *A művészet története*, (I-IX) I-II. Budapest, 2000
 Rákos Sándor–Komoróczy Géza: *Gilgames*. Bukarest, 1986
 Székely A.: *Az ókori kelet művészete*. Budapest, 1983

Az ókori görög világ

Aristoteles: *Politika*
 Buttin, Anne-Marie: *A klasszikus Görögország*. Budapest, 2006
 Castiglione László: *Az ókor nagyjai*. Budapest, 1972
 Croiset, M.: *A görög kultúra*. Budapest, 1994
 Eliade, Mircea: *A vallási hiedelmek és eszmék története*, I–III. Budapest, 1997
 Graves, Robert: *A görög mítoszok*. Budapest, 1981
 Hegyi Dolores: *Görög vallástörténeti chrestomathia*. Budapest, 2003
 Homérosz: *Iliász*
 Homérosz: *Odüsszeia*
 Mireaux, Émile: *Mindennapi élet Homérosz korában*. Budapest, 1962
 Németh György: *Ércnél maradóbb. A görög és római történelem forrásai*. Budapest, 1998
 Németh György: *Görög történelem. Szöveggyűjtemény*. Budapest, 1996
 Németh György: *A polisok világa*. Budapest, 1999
 Németh György: *A zsarnokok utópiája*. Budapest, 1996
 Németh György–Hegyi W. György: *Görög–római történelem*. Budapest, 2011
Ókortörténeti chrestomathia (szerk.: Harmatta János, Borzsák István), II. Budapest, 1997-1999

Ritoók Zsigmond: *Régi görög hétköznapiak*. Budapest, 1962, 1999
 Ritoók Zsigmond–Sarkady János–Szilágyi János György: *A görög kultúra aranykora*. Budapest, 1968, 1984
 T. Horváth Ágnes (összeállította): *Az ókori Hellász (= Belvedere jegyzetek 3.)*. Szeged, 2005
 Warren, P.: *Az égei civilizációk*. Budapest, 1989

A Római Birodalom

Apuleius: *Az aranyszámár*
 Borhy László: *Római történelem. Szöveggyűjtemény*. Budapest, 1998
 Boronkai István: *Római regék és mondák*. Bukarest, 1988
 Caesar: *Feljegyzések a gall háborúkról*
 Castiglione László: *Az ókor nagyjai*. Budapest, 1972
 Földi András–Hamza Gábor: *A római jog története és intézményei*. Budapest, 1996
 Grant, Michael: *Róma császárai*. Budapest, 1996
 Majoros József: *Római élet. Művelődéstörténeti segédkönyv a latin nyelv tanulásához*. Budapest, 2000
 Németh György: *Ércnél maradóbb. A görög és római történelem forrásai*. Budapest, 1998
 Németh György (szerk.): *Római történeti kézikönyv*. Budapest, 2001
 Ókortörténeti chrestomathia (szerk.: Harmatta János, Borzsák István), III. Budapest, 1997–1999
 Petz György (szerk.): *A művészet története, (I–IX) I–II*. Budapest, 2000
 Robert, Jean-Noël: *Az ókori Róma*. Budapest, 2006
 Plutarchos: *Párhuzamos életrajzok*
 Suetonius: *Caesarok élete*
 Szepessy Tibor: *A régi Róma napjai*. Budapest, 1998
 Ürögdi György: *A régi Róma*. Budapest, 1963

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A szeminárium témája követi az előadás tematikáját, viszont elsődlegesen az építészetre fekteti a hangsúlyt	Kérdésfelvetés, ennek megtárgyalása és kifejtése egyéni olvasmányok alapján, valamint vetített képek felhasználásával	- Egy-egy referátum bemutatása a hallgatók részéről - A félév végén egy felmérés dolgozat. Ennek eredménye része a végső jegynek
Könyvészet A szeminárium könyvésze azonos az előadás könyvészetével, eltérések esetén ezt idejében jelezzük a hallgatóknak. Hahn István–Kákosi László–Komoróczy Géza: <i>Az ókor története. II. Az ókori kelet története</i> . Budapest, 1989 Kákosi László: <i>Az ókori Egyiptom története és kultúrája</i> . Budapest, 1999 Németh György: <i>A polisok világa</i> . Budapest, 1999 Alföldi Géza: <i>Római társadalomtörténet</i> . Budapest, 1994, 1999		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- Az egyetemes történet tanításának lehetősége
- Kulturális, turisztikai vagy más hasonló téren való tevékenység

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadás és a szeminárium anyagának ismerete, értelmezése.	Vizsga Az értékelés írásbeli vagy szóbeli vizsga formájában történik, a hallgatókkal történő egyeztetés alapján	75%
10.5 Szeminárium / Labor	Aktív részvétel, egy szemináriumi dolgozat elkészítése, a felmérésen való részvétel	75%-os aktív jelenlét Dolgozat Felmérés	25%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			

- Minimum az ötös osztályzat elérése
- a kötelező jellegű irodalom ismerete
- min. 75%-os aktív jelenlét a szemináriumokon
- alapvető fogalmak ismerete

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

	Nem alkalmazható.
--	-------------------

Kitöltés időpontja:
2025.03.17

Előadás felelőse:

Dr. Molnár Kovács Zsolt docens

Szeminárium felelőse:

Dr. Kovács Kovács Zsolt docens

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025.03.28.

Intézetigazgató:

dr. Nagy Róbert docens

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.